

■ Nykypäivän ihmiselle on tarjolla suorastaan ylitsepuksuvasti sekä teollisuuden että taideteollisuuden tuottamia kankaita ja niistä suunniteltuja pukuja ja pukusarjoja, jotka antavat yhä monipuolisemmat ja houkuttelevammat mahdollisuudet yksilölliseen pukeutumiseen.

Tämän runsauden keskellä edustavat käsinkudotuista kankaista valmistetut vaatteet vielä omaa, muista poikkeavaa osaansa. Puku- ja takki-kankaita kudotaan kodeissa omaa tarvetta varten jatkuvasti paljon, ja yhä runsaammin niitä on tarjolla myös kotiteollisuusliikkeissä. Käsinkudottujen kankaitten jatkuvan suosion salaisuutena on niiden yksilöllisyys ja korkea laatu. Niihin ei kyllästy, vaikka ne ovatkin erittäin pitkäikäisiä, ne eivät rypisty eivätkä menetä muotoaan.

Monet tehdaskankaat ovat nyky-muodin mukaisesti käsinkudotun näköisiä, mutta niistä puuttuu käsin tehdyn työn tuntu, käden jälki. Käsinkudotusta kankaasta ommeltu puku on persoonallinen, ainoa kappale, omistajalleen varta vasten suunniteltu ja tehty.

Tärkein käsinkudottujen pukukankaitten raaka-aine on villa. Huomatavalta osalta suomalainen villa, joka monien hyvien käyttöominaisuuksiensa ja kauneutensa vuoksi on kuin luotu tähän tarkoitukseen.

Kotikutoisista kankaista valmistettuja vaatteita suunniteltaessa voi-

daan lähteä aivan alusta hahmottelemalla ne jo kangaspuissa. Sidoksella, väreillä, kuvioilla ja lankojen vahvuuksia vaihtelemalla voidaan jo kutomisvaiheessa luoda puvun perusmalli, joka ommeltaessa saa vaateen muodon. Ommeltaessa on tehtävä oikeutta kankaalle. Paras tulos saavutetaan silloin, kun kangas näyttelee pääosaa ja ompelutyö on tehty harkiten. Ompeluteknisesti monimutkaiset, taidokkaatkaan leikkaukset eivät kuulu käsinkudottuihin kankaisiin, mikäli ne eivät luontevasti korosta kankaan laatua tai muuten, esimerkiksi istuvuuden takia ole tarpeellisia. Näennäisestä yksinkertaisuudesta ja helpoudestaan huolimatta tämä vaatii ompelijalta hyvää ammattitaitoa ja materiaalin tuntemista.

Kotikutoinen vaate parhaimmillaan on sekä muodikas että ajaton. Jo kankaasta lähtien käsityönä tehty puku on usein suuren ja taitoa vaativan työn tulos, sen on vastattava siihen käytettyä vaivannäköä ja oltava melko pitkään käyttökelpoinen omalla hienostuneen yksinkertaisella tavallaan. Pukujen suunnittelussa voi ottaa sen, mikä on »ilmassa», mutta toteuttaa sen käyttöön keinoja, joita yksilöllinen suunnittelu ja yksin kappalein tehty työ tarjoaa. Tästä on nähty kauniita esimerkkejä muutamissa urheilutyyliisissä asuissa, emännän puvuissa ja juhlapuvuissa. Kokonaisuus on hyvin muodikas tänään, mutta se ei tule epämuodikkaaksi heti

seuraavalla kaudella, vaan saattaa olla kymmenenkin vuoden kuluttua täysin käyttökelpoinen. Puvut on aikaansaatu käyttäen kangaspuiden suomia mahdollisuuksia suunnittelussa ja pienet yksityiskohdat on ratkaistu mallin ja materiaalin innoittamalla tavalla. Esimerkiksi kangas on kudottu niin kapeaksi, että sivusaumat on voitu ommella hulpioista yhteen, tai sauman- ja pääremeenvarat on käännetty oikealle puolelle ja peitetty lautanauhalla, josta on samalla tullut koriste.

Nauhat ja niiden jäljitelmät ovat varsinkin ulkoiluvaatteissa tällä hetkellä muodissa. Käsinkudottujen kankaitten kanssa niitä ei ole syytä käyttää kuin tavaramerkkinä ja kansanomaisuutta korostaen, vaan kekseliäästi, kuin tarpeellisina ja hillitysti malliin ja kankaaseen luontuvina. Hyvää materiaalia ja huoliteltua työtä ei saa tarpeettomasti koristella. Samoin on tarpeetonta herkästi seurata hetkellisiä muotivärejä, jotka muotikausittain muuttuvat ja räikeästi toittavat: tämä on nyt uusinta uutta, mutta hetkessä taas osoittavat saman asun armottomasti aivan vanhanaikaiseksi. Pitänee paikkansa että luonnonvalkoinen tai vaalea, musta ja valkoisesta melearattu luonnonharmaa ovat useinkin kotikutoisen kankaan pastelliväreinä, sillä ne eivät mene muodista pois, eikä niihin kylästy. Luonnollisesti kotikutoiset vaatteet saavat olla värikkäitä, kirkkai-

14

1

2

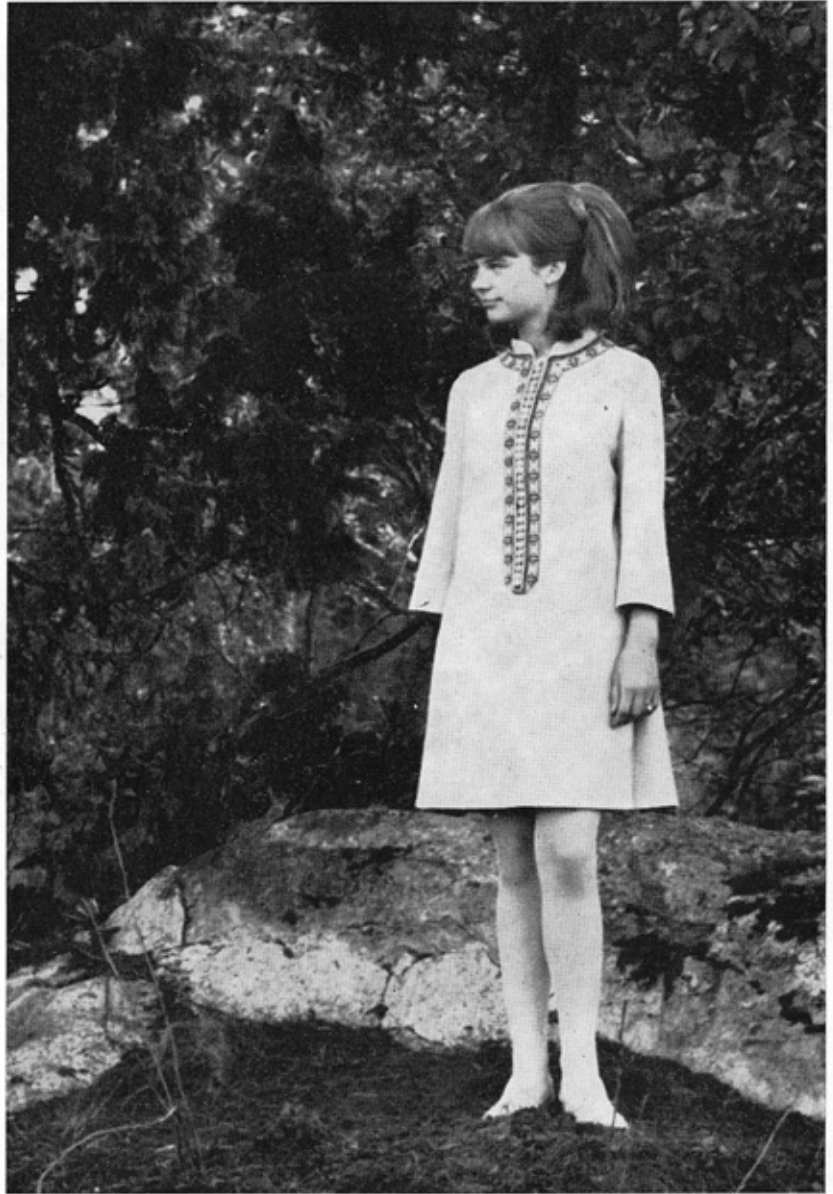
3

MUOTI

ta, iloisia, rohkeita ja yllättäviäkin, mutta niitä suunniteltaessa on nähtävä hetkellisen muodin yli ja luotava omaperäistä ja erilaista.

Vanhat kansanomaiset mallit ja työtavat ovat jatkuvasti pohjana kaikelle hyvälle kotiteollisuudelle. Niissä on ratkaisuja ja keksintöjä, jotka eivät ole menettäneet viehätystään muodin ja elintapojen muuttuessa. Tämä tulee erikoisen hyvin esille myös niissä käsinkudotuissa töissä, jotka tehdään puikoilla kutoen eli neuletöissä. Olemme nähneet, että kansanomainen koristeraita on yhä kaunis ja muodikas kekseliäästi sovitettuna varsinkin urheilutyylisissä vaatteissa. Sen salaisuus piilee työtavan ja materiaalin yhteen luontuudessa. Kansanomaisissa neulemalleissa ovat kuvio-osat pieniä, niin kapeita, että työhön ei tule liian pitkiä lankajuoksuja. Tästä syystä malli istuu ilman ylimääräisiä, neulomistekniikalle vieraita toimenpiteitä ja on silmällekin helppo ja miellyttävä.

Vanhojen kansanomaisten neulevaatteiden »leikkaukset» ovat myös erittäin tyylikkäästi ja tarkoituksenmukaisesti toteutettuja, eivätkä sen vuoksi koskaan tule menettämään tuoreuttaan. Kaiken kotiteollisen työn pohjana on tarkoitukseen sopivan materiaalin, mallin ja työtavan yhdistäminen niin, että syntyy ainutlaatuinen ja jäljittelemätön kokonaisuus.

5

4

Muotitaiteilija *Rauni Palonen* on suunnitellut »Villaa arkeen ja juhlaan» -näyttelyä varten kaikki aukeaman pukujen mallit. Puvut on valmistettu suomalaisesta villasta *Frederika Wetterhoffin* Kotiteollisuusopettajaopistossa.

Piirroksessa 3 on luonnos kuvan 5 pukuun. Puvun hyvin vaalea lilanvärinen kangas on kudottu kertaamattomasta, keskiahienosta villalangasta. Edessä on viiri vieressä pienet, puvun kankaalla päällystetyt napit. Halkiota ja pääntietä reunustaa puvun värisestä ja tummasta

lilasta solmeiltu nyöri sekä samoista väreistä kudottu leveä vironvyö.

1. Malli on suunniteltu virkkaamalla toteutettavaksi pyhäpuvuksi. Puku on valmistettu tiiviskierteisestä, hennon vihreästä langasta.

2. Koneella kampalangasta neulottu nuoren naisen puku. Keltaisessa puvussa on violetit raidat.

4. Tätä iloisen keltaista, pehmeälinjaista mallia varten on kudottu pehmeästi laskeutuva toimikaskangas.

Valokuva *O. Virtanen*

15